

# Quatre fotos de l'atur a Espanya: 2008, 2013, 2020 i hui

*Amb les sèries de l'EPA de l'INE, l'alumnat dibuixa l'evolució de la taxa d'atur general i la de l'atur juvenil, calcula quant va pujar cada una en cada crisi i aparella cada pic amb la causa que el va provocar. Al final descobrix per què la bretxa juvenil no la crea cap crisi.*

## DURADA

50 min · 1 sessió

## AGRUPAMENT

parelles

## UNITAT 5

El mercat de treball: contractes, nòmina i atur

## MATERIALS

- Fitxa impresa amb la taula de dades i les sis targetes de causa retallades
- Paper quadriculat o mil · limetrat, un full per parella, i dos retoladors de colors distints
- Calculadora
- Un ordinador o mòbil per parella per a consultar l'última nota de premsa de l'EPA a ine.es

**ENCAIX CURRICULAR** · **Sabers** El mercado de trabajo y el salario mínimo, Población activa, ocupados y parados: la EPA, Tipos y causas del desempleo; políticas de empleo, Los contratos tras la reforma laboral de 2021, La nómina: del salario bruto al neto, Derechos y deberes básicos en el trabajo · **Comp. específiques** CE4 · **Comp. clau** STEM, CD, CPSAA

## Plantejament

Cada tres mesos l'INE publica l'Enquesta de Població Activa i eixe matí tots els telenotícies obrin amb la mateixa xifra. El que quasi mai no es conta és d'on ve: la taxa d'atur espanyola ha estat en el 8 %, en el 27 % i en el 10 % en menys de vint anys, i darrere de cada moviment hi ha una causa amb nom i data.

Reconstruireu eixa història amb dos línies en el mateix gràfic: la taxa d'atur de tota la població activa i la de les persones de 16 a 24 anys. Primer completeu l'última dada buscant-la vosaltres a l'INE, després dibuixeu, després calculeu i al final aparelleu cada pic amb la seua causa. Hi ha sis targetes de causa i només quatre encaixen: dos estan posades per a vore si us les creeu.

La pregunta que tanca la sessió no és quant va pujar l'atur el 2013, sinó per què la línia dels jòvens va sempre per damunt, també en els anys bons.

## Objectius didàctics

- Representar dos sèries temporals en un mateix gràfic amb eixos, escales, unitats i font.
- Calcular variacions en punts percentuals i en percentatge, distingint les dos coses.
- Atribuir cada màxim de la sèrie a una causa econòmica concreta i descartar explicacions que no encaixen en el temps.
- Interpretar el denominador de la taxa d'atur juvenil i explicar per què és un problema estructural.

## La taula de dades

| MOMENT                             | TAXA D'ATUR TOTAL                   | TAXA D'ATUR DE 16 A 24 ANYS |
|------------------------------------|-------------------------------------|-----------------------------|
| 2n trimestre del 2007 (referència) | <b>7,9 %</b> , el mínim de la sèrie | al voltant del <b>18 %</b>  |

|                          |                                      |                            |
|--------------------------|--------------------------------------|----------------------------|
| 4t trimestre del 2008    | <b>13,9 %</b>                        | al voltant del <b>30 %</b> |
| 1r trimestre del 2013    | <b>26,9 %</b> , el màxim de la sèrie | al voltant del <b>57 %</b> |
| 3r trimestre del 2020    | <b>16,3 %</b>                        | al voltant del <b>40 %</b> |
| 2n trimestre del 2025    | <b>10,3 %</b>                        | al voltant del <b>25 %</b> |
| Últim trimestre publicat | _____ %                              | _____ %                    |

Font: INE, Encuesta de Población Activa, sèries històriques i notes de premsa trimestrals. Dada de suport: en el quart trimestre del 2019, abans de la pandèmia, la taxa general era del 13,8 %.

## Les sis targetes de causa

Retalleu-les i col·loqueu cada una al costat del punt del gràfic que explica. En sobren dos.

| CAUSA                                                                                                                                                                    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A</b> Esclata la bombolla immobiliària i fa fallida Lehman Brothers (15 de setembre del 2008): para la construcció i amb ella centenars de milers de llocs de treball |
| <b>B</b> Segona recessió, crisi del deute de l'euro i retallades de la despesa pública (2011-2013)                                                                       |
| <b>C</b> El confinament tanca bars, hotels i comerços, però els ERTO suspensen els contractes en compte de trencar-los                                                   |
| <b>D</b> Rècord de persones ocupades (22,3 milions) i menys temporalitat després de la reforma del 2021, amb l'atur estructural encara alt                               |
| <b>E</b> Espanya adopta l'euro com a moneda en circulació el gener del 2002                                                                                              |
| <b>F</b> El salari mínim puja un 22 % el 2019                                                                                                                            |

## Passos (sessió de 50 min)

- 1. La dada que falta (8 min).** Entreu a **ine.es**, busqueu l'última nota de premsa de l'EPA i completeu l'última fila de la taula amb la taxa general i la de 16 a 24 anys. Anoteu el trimestre i la data de consulta: una dada sense data no es pot comprovar.
- 2. El gràfic (12 min).** En paper quadriculat, amb el temps en l'eix horitzontal i el percentatge en el vertical, dibuixeu les **dos línies** en colors distints. Poseu-hi títol, unitats, llegenda i font.
- 3. Els càlculs (10 min).** Amb l'operació escrita: la pujada de cada línia entre el 2007 i el 2013 en punts; quantes vegades es va multiplicar la taxa general; la pujada del 2019 al 2020; la baixada des del pic del 2013 fins a hui en percentatge; i el quocient entre atur juvenil i atur general en cada un dels cinc moments.
- 4. Aparellar causes (10 min).** Col·loqueu les targetes A-F i escriviu en una línia per què les dos que sobren no valen. Pista: mireu les dates.
- 5. Posada en comú (10 min).** Dos parelles ensenyen el seu gràfic. Tancament amb la pregunta del denominador: la taxa juvenil es calcula sobre els joves **actius**, i la majoria dels qui tenen de 16 a 24 anys estudien i són inactius. És correcte dir «un de cada quatre joves està a l'atur»?

## Per a respondre per escrit

- Per què el 2020 l'atur va pujar tan poc comparat amb el 2008, si l'economia es va parar molt més de colp?
- La línia juvenil va sempre per damunt, també el 2007, quan l'atur general era el més baix de la història. Doneu dos raons de la unitat que ho expliquen.
- Si la taxa d'atur baixa perquè molta gent deixa de buscar feina, diríeu que el mercat de treball ha millorat? Quina altra taxa miraríeu per a saber-ho?

## Críteris d'avaluació

| CRITERI                 | DESCRIPCIÓ                                                              | PES  |
|-------------------------|-------------------------------------------------------------------------|------|
| Gràfic correcte         | Dos sèries, eixos, escales, llegenda, títol i font                      | 30 % |
| Consulta a l'INE        | Dada de l'últim trimestre completa, amb trimestre i data anotats        | 15 % |
| Càlculs                 | Punts, percentatges i quocients ben fets i amb l'operació escrita       | 25 % |
| Causas                  | Aparella els quatre pics i descarta els dos distractors raonant la data | 20 % |
| Lectura del denominador | Explica sobre què es calcula la taxa juvenil i l'enuncia bé             | 10 % |

## Variants i extensions

- **Amb suport:** entregueu el full amb els eixos ja dibuixats i la línia general marcada; la parella només afig la línia juvenil i fa dos dels càlculs.
- **Per a qui va sobrat:** busqueu a l'INE la taxa d'atur de la vostra comunitat autònoma en eixos mateixos moments, afegiu-hi una tercera línia i compareu-la amb la mitjana de la Unió Europea (Eurostat, al voltant del 6 % el 2025).
- **Versió curta (25 min):** el gràfic projectat i només els càlculs 1, 4 i 5.
- **Connexió:** comproveu els vostres càlculs amb la [calculadora de taxes de l'EPA](#) i guardeu el gràfic per a la Unitat 6: quan estúdieu la despesa pública, voreu que el que es paga en prestacions per desocupació puja i baixa amb esta mateixa línia.

# Solució orientativa

Per al professorat: passos de la resolució de l'exercici.

1. **1. Pujada del 2007 al 2013 (en punts):** taxa general  $26,9 - 7,9 = +19,0$  punts; atur juvenil  $57 - 18 = +39$  punts, una mica més del doble.
2. **2. La mateixa pujada en percentatge:**  $26,9 / 7,9 = 3,4$  vegades la taxa de partida. En sis anys l'atur es va multiplicar per tres i mig.
3. **3. El colp del 2020:** de 13,8 % (quart trimestre del 2019) a 16,3 % són **+2,5 punts**, enfront dels +19 del 2008-2013. Amb l'economia parada, l'atur va pujar huit vegades menys perquè els **ERTO** van suspendre contractes en compte de trencar-los: prop de 3,4 milions de persones l'abril del 2020.
4. **4. La baixada des del pic:**  $(10,3 - 26,9) / 26,9 \times 100 = -61,7$  %. La taxa del 2025 és poc més d'un terç de la del 2013.
5. **5. La bretxa juvenil:** dividint l'atur juvenil entre el general ix 2,3 el 2007 · 2,2 el 2008 · 2,1 el 2013 · 2,5 el 2020 · 2,4 el 2025. **L'atur juvenil sempre és una mica més del doble**, vaja bé o mal l'economia: no el crea la crisi, la crisi només l'engrandix. És un problema **estructural**, de falta d'experiència, temporalitat i d'encaix entre formació i llocs de treball.
6. **6. Aparellament correcte:** 2008 → **A** · 2013 → **B** · 2020 → **C** · última dada → **D**. **E i F són distractors:** l'euro va arribar el 2002, sis anys abans del pic, i el 2019 l'atur va baixar, així que la pujada del SMI no explica cap màxim de la sèrie.